

Salg; der dør blev anordnet, Salg af en stor Mængde Stiftellers Bøndergods, netop blev anordnet paa den overfor de paagældende Købere, Afgiftsyderne, mest humane og imødekommende Maade. Man satte Værdien ved Taksation og viste Imødekommenhed paa mange Maader, saaledes at der ingen Tvivl er om, at hvis man endelig vil sige, at en af Parterne har haft Overtaget i den Forstand, at der ved Salget er taget økonomiske Hensyn til ham, er det sikkert ikke Afgiftsyderne, men Afgiftsyderne. Nej, det, som har været afgørende i denne Sag, er sikkert ikke noget som helst andet, end at Afgiftsyderne har ønsket at slippe noget billigere. De har syntes, at det var meget, de skulde betale, naar nu Priserne efter Kapiteltaksterne var saa høje, og de vilde hellere slippe med noget mindre. For saa vidt er der overmaade god Mening i, at den højtærede Landbrugsminister i Bemærkningerne til Lovforslaget anfører, at det er Afgiftsydernes Ønske at blive fri for denne Afgift. Ja, det er netop Pointen, at de ønsker det, og det er dette Ønske, man har bøjet sig for, men som jeg mener, man ikke burde have bøjet sig for. Afgiftsyderne skal jo ikke yde andet, end hvad de selv er gaaet ind paa at yde, og naar vi i de senere Aar har haft det højere Prisniveau, er det i det hele til Fordel for de paagældende. De faar deres Høst, deres Udbytte af Ejendommen højere betalt, og de maa da virkelig uden Vanskelighed kunne finde sig i at udrede den dog altid mindre Del af Ejendommens Udbytte, som skal betales i Afgift, efter en tilsvarende noget højere Pris. Og paa den anden Side vilde det være en stor Uret mod Afgiftsyderne, om man nu, naar netop den Situation er indtraadt, som de har regnet med, hvor de skulde have noget mere ud af Afgiften, nogle flere Penge, fordi de har Brug for flere Penge, stryger det ud og siger: I skal alligevel nøjes med noget mindre!

Man vil maaske her sige: Det gør ikke saa nøje overfor disse Afgiftsydere, thi det er rige Folk, som kan taale et saadant Tab. Dertil vil jeg sige, at i saadanne Forhold, som der her er Tale om, er denne Betragtning ganske uden Betydning. Og i øvrigt er det ingenlunde saaledes, at Afgiftsyderne gennemgaaende er rige Folk; mange af dem er ingenlunde saa rige. Jeg skal særlig fremhæve, at en meget stor Del af de paagældende Afgiftsydere er offentlige Stiftelser, som røgter Formaal, vi alle maa sætte Pris paa, saa-

danne som Kommunitetet, Sorø Akademi, Universitetet. De varetager betydningsfulde almenyttige Øjemed, og ingen af os kan dog ønske, at deres Evne til at fyldestgøre deres Opgaver skulde blive svækket ved, at man tager en Del af deres Midler fra dem.

Jeg mener altsaa, at Lovforslaget er materielt ubilligt og uretfærdigt. Men det er yderligere efter min Mening i bestemt Strid med Grundlovens § 82. Jeg er forberedt paa, at man overfor mig vil anføre, at Grundlovens § 82 her intet har at sige, thi det, her er Tale om, er ikke en Ekspropriation, ikke en Afstaaelse af en Ret, men kun en Bestemmelse af visse, nærmere bestemte Rettigheders Indhold og Omfang, og at en Lovgivningsmagt, der i det hele taget bestemmer den formueretlige Ordning, ogsaa maa være berettiget til at bestemme, hvor langt visse bestemte Rettigheder kan strække sig, og hvilket Indhold de skal have. Den sidste Betragtningens Rigtighed skal jeg straks indrømme. Det er virkelig saa, at Lovgivningsmagten er Herre over Formuerettens Regler og altsaa kan bestemme, hvor langt de enkelte Formuerettigheder skal strække sig. Det kan maaske være ubilligt og materielt uretfærdigt, at Lovgivningsmagten træffer en saadan Bestemmelse, men den kan gøre det, og man har mange Eksempler paa, at det er sket. Vi ved alle, at f. Eks. Ejendomsretten har været Genstand for forskellige Indskrænkninger — ogsaa Udvidelser —, naar der var Tale om at regulere Forholdet mellem Naboejere. Endvidere har man set, at Lovgivningen har reguleret saadanne Rettigheder som Ret til Hoveri og Pligtarbejde. Men jeg tror rigtignok, at der aldeles ikke kan være Tale om at anvende et saadant Synspunkt paa det Lovforslag, her foreligger. Hvis et saadant Synspunkt skulde have været gældende her, maatte Lovforslaget have lydt omtrent saaledes, at Afgifter i Korn maatte overhovedet ikke længere eksistere, de skulde overalt omsættes til Penge, og i Fremtiden skulde alle Afgifter af faste Ejendomme svares ikke i Korn, men i Penge. Men det er der jo slet ikke Tale om, Forholdet er ganske anderledes. Det er allerede blevet nævnt, at Lovforslaget jo ingenlunde angaar alle Ejendomme, men kun de Ejendomme, som i sin Tid har hørt under Bøndergods, og tilmed kun de Afgifter, som er blevet lagt paa disse Ejendomme ved deres Bortsalg fra Bøndergodset. Men denne Omstændighed, at en Ejendom en Gang har hørt under et Bøn-